

موزل‌های استان همدان

به تمام :

ابراهیم جلیلی و علم خاکسار

۱۳۹۵

سرشناسه	: جلیلی، ابراهیم، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	: موزه‌های استان همدان / به اهتمام ابراهیم جلیلی، علی خاکسار؛ عکاس عباس ونایی.
مشخصات نشر	: ملایر: آوازه دانش ملایر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: دوازده، ۷۴ص: مصور (رنگی).
شابک	: ۵-۷-۹۵۷۱۴-۶۰۰-۹۷۸-۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فنیاً
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: موزه‌ها -- ایران -- همدان (استان)
موضوع	: Museums -- Iran -- Hamedan (Province)
موضوع	: موزه‌ها -- ایران
وع	: Museums -- Iran
موضوع	: موزه‌ها
موضوع	: Museums
نشانه ایران	: خاکسار، علی، ۱۳۴۹-
شماره فرزوده	: ونایی، عباس، ۱۳۶۱- عکاس
رده بند	: ۸ ۱۳۹۵ هـ ۹۳ الف / AM ۷۹
رده بندی دیربی	: ۷۰۸/۹۵۵۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۲۷۰۰۰

شابک: ۵-۷-۹۵۷۱۴-۶۰۰-۹۷۸

عنوان کتاب: موزه‌های استان همدان
به اهتمام: ابراهیم جلیلی و علی خاکسار
طراح جلد: فردین چهاردولی
عکاس: عباس ونایی
ناشر: انتشارات آوازه دانش ملایر
نوبت چاپ: اول (اسفندماه - ۱۳۹۵)
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: پیشگام
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی متعلق به نویسندگان می‌باشد و در صورت نسخه برداری از این اثر، براساس ماده‌ی ۲۳ و ۲۴ قانون شورای حقوق مؤلفان برخورد خواهد شد.

فهرست

پیشگفتار نه

۱

فصل اول کلیات

۱. مفهوم و تعریف واژه موزه ۱
۲. طبقه‌بندی انواع موزه ۳
- ۱.۲. طبقه‌بندی موضوعی ۳
- الف) موزه‌های هنری ۴
- ب) موزه‌های علمی ۴
- ج) موزه‌های علوم و فناوری ۵
- د) موزه‌های تاریخی ۶
- هـ) موزه‌های تاریخ طبیعی ۶
- و) موزه‌های فضای باز ۷

- ۲.۲. طبقه‌بندی براساس نحوه اداره ۷
- ۳.۲. طبقه‌بندی بر اساس حوزه جغرافیایی مخاطبان ۸
۳. اهداف و عملکرد موزه‌ها ۸
۴. آموزش در موزه‌ها ۸
۵. بهره‌برداری از موزه‌ها و میراث فرهنگی ۹
۶. تاریخچه موزه در جهان ۱۰
۷. تاریخچه موزه در ایران ۱۲
۸. تاریخ موزه در همدان ۱۳

۱۵

فصل دوم: موزه‌های همدان

۱. موزه تخصصی طب و علم ۱۵
۲. موزه باستان‌شناسی و تخصصی ۱۹
۳. موزه مردم‌شناسی حمام قلعه ۲۳
۴. موزه صنایع دستی و هنرهای سنتی حمام حاجی ۲۵
۵. موزه صنایع دستی (نمایشگاه دائمی) ۲۷
۶. موزه میراث ورزش‌های باستانی ۳۰

۳۳

فصل سوم: موزه‌های تحت پوشش ارگان‌های مختلف همدان

۱. موزه دفاع مقدس ۳۳
۲. موزه تاریخ طبیعی دانشگاه بوعلی سینا ۳۶
۳. موزه شهدا (خانه شهید مدنی) ۳۹
۴. موزه آمادای (مردم‌شناسی و تاریخ طبیعی) دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان ۴۰

۱. موزه تاریخ و فرهنگ شهرستان ملایر (مجموعه تاریخی لطفعلیان و مصدقی) .. ۴۳
۲. موزه مردم‌شناسی نهاوند (حمام حاج آقا تراب) ۴۷
۳. موزه تاریخ و فرهنگ نهاوند (ساختمان سابق شورای شهر) ۵۰
۴. موزه شهدای شهر نهاوند ۵۳
۵. موزه تاریخ و فرهنگ تویسرکان (خانه مسعودی) ۵۵
۶. موزه تاریخ و فرهنگ اسدآباد (بنای یادبود سید جمال‌الدین) ۵۷

۱. سایت موزه باستان‌شناسی هگمتانه ۵۹
۲. سایت موزه نوشیجان ملایر ۶۰

۱. سایت موزه شهر زیرزمینی سامن (شهر پنهان) ۶۳
۲. سایت موزه مجموعه دستکند زیرزمینی ارزانفود ۶۶
۳. موزه منطقه‌ای غرب کشور در مجاورت محوطه هگمتانه ۶۸
۴. موزه مفاخر و مشاهیر نهاوند (خانه شهید قدوسی) ۶۹
۵. موزه آب اسدآباد در آب انبار قدیمی شهر اسدآباد ۷۰

امروزه موزه‌ها در چرخه گردشگری نقش یک مرکز یا محور را در هر ناحیه ایفا می‌کنند که ارتقاء، آرایش، تبلیغ و رونق آن‌ها می‌تواند در تقویت و توسعه صنعت گردشگری هر منطقه موثر واقع شود.

در اهمیت موزه‌ها بین سال‌های ۲۸ اردیبهشت تا ۱۸ مهر ۱۳۸۵ ال را به عنوان روز جهانی موزه اعلام نموده است. تنوع، تکرار و تعدد انواع موزه‌ها نظیر تاریخی و باستانی، مردم‌شناسی، کاخ موزه‌ها، موزه‌های هنر، علوم و تاریخ طبیعی و رزهای مشاهیر و اندیشمندان خود معرف و زبان گویای هویت تاریخی هر منطقه محسوب می‌شود.

امروزه، موزه‌داری در جهان نقش بسیار اساسی دارد. کشورهای پیشرفته جهان از طریق این اقدام که بخشی از صنعت توریسم به حساب می‌آید نه تنها گردشگران بیشماری را همه ساله به سوی خود جلب می‌کنند بلکه، غنای فرهنگی کشورشان نیز می‌افزایند ضمن اینکه موزه نقش اساسی در حفظ میراث بشری در کل جهان دارا می‌باشد به طور نمونه، کشورهای اروپایی بویژه اروپای غربی، توسعه موزه‌داری توانسته‌اند نقش اساسی در محافظت از میراث بشری و همچنین جاذبه جذب گردشگر و تشویق و آموزش دیگران بازی کنند مانند موزه لندن، موزه لوور و موزه‌های شهرهای مختلف آمریکا.

میراث فرهنگی، زنده‌ترین شاهد و شاخص تغییرات است و موزه از نخستین ابزارهایی است که انسان برای ثبت تغییرات فرهنگی ابداع کرد. این ابزار مهم، با نیرویی کاستی‌ناپذیر در این زمینه مؤثر بوده و هست.

هر موزه با بیان خاص خود حقیقتی را ارائه می‌کند و جلوه‌ای از شعور، استعداد، درک و بینش و قدرت خلاقه انسان را عرضه می‌کند.

امروزه، وجود «موزه» به ویژه موزه‌های باستان‌شناسی و مردم‌شناسی و هنری در هر شهر، نماد و مظهر رشد و کمال فرهنگی مردم آن شهر محسوب می‌شود. پایه گردشگری، موزه است و ایران یک موزه بزرگ است. هر ایرانی اگر احساس کند یک موزه‌گرد است، اولین فرصت استفاده در جذب گردشگر را از دست نمی‌دهد؛ زیرا جذب گردشگر عزم ملی می‌خواهد.

موزه تخصصی هگمتانه، موزه تاریخ طبیعی و باغ موزه بی نظیر دفاع مقدس در همدان سایر شهرستان‌ها هر یک به تنهایی گنجینه‌ای ارزشمند از دوران‌های مختلف هستند که دیدن و آشناساندن آن‌ها در کشور و حتی دنیا تلاش کرد.

از آنجایی که معرفی موزه‌ها در استان همدان کمتر مورد توجه قرار گرفته و تبلیغی شایسته در این خصوص انجام نشده است و وجود موزه‌ها در شهرهای تاریخی از امکاناتی بشمار می‌آید که به آشنایی بیشتر دیدارکنندگان با تاریخ و سابقه مدنیت آن شهر کمک می‌شوند.

با استفاده از تجربه پژوهش و تجربه کاری در امور موزه‌ها و بناهای تاریخی و نبود کتابی جامع در رابطه با موزه‌ها با مساعدت و همکاری آقای علی خاکسار که دارای تجربیات زیادی در این زمینه و چاپ مطالب علمی و تخصصی، تصمیم گرفتیم کتابی تحت عنوان (موزه‌های استان همدان) به صورت مشترک چاپ و منتشر نماییم.

هدف این کتاب معرفی و توصیف کلیه موزه‌های تحت پوشش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان همدان به عنوان متولیان امور موزه‌ها و موزه‌های تحت پوشش سایر ارگان‌ها و نهادهای مختلف مستقر در شهرستان و سایر شهرهای استان برای دستیابی مسافران و گردشگران بازدیدکننده از موزه‌ها به یک آگاهی و شناخت حداقلی از بناها و اشیاء داخل موزه‌های استان قبل از بازدید، تشویق هموطنان به بازدید از موزه‌ها و رونق گردشگری فرهنگی می‌باشد.

کتاب پیش رو در ۶ فصل تنظیم شده است. فصل اول کلیات می‌باشد که درباره تعریف موزه و طبقه‌بندی موزه‌ها و تاریخچه موزه‌هاست. فصل دوم موزه‌های همدان است که به طور کامل به شرحی از آن‌ها پرداخته می‌شود. فصل سوم موزه‌های

تحت پوشش ارگان‌های مختلف همدان را مورد بررسی قرار می‌دهد. فصل چهارم موزه‌های سایر شهرستان‌ها از قبیل ملایر، نهاوند، تویسرکان و اسدآباد را به بحث گذاشته است. فصل پنجم ۲ سایت موزه‌های باستان‌شناسی از قبیل همدان و ملایر مورد بررسی قرار داده است. فصل ششم به معرفی سایت موزه‌ها و موزه‌های در دست ایجاد و به ارائه جزئیات حدود ۲۲ موزه فعال پرداخته است.

در پایان جا دارد از همکاری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دانشگاه بوعلی سینا، بنیاد حفظ و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، مسئولین موزه دفاع مقدس، مدیر پایگاه میراث فرهنگی و گردشگری هگمتانه، مسئولین میراث فرهنگی شهرستان‌ها، مسئولین موزه‌ها و کارکنان محترم کمال تشکر و سپاس‌گزار خود را برآز نماییم.

ابراهیم جلیلی و علی خاکسار